

ТРАНСФОРМАЦІЯ СВІТОВОГО ПОРЯДКУ ЯК НАСЛІДОК ПОШИРЕННЯ ВІРУСУ SARS-COVID-19

***Анотація.** У статті висвітлено окремі аспекти трансформації світового порядку на тлі розвитку пандемії, спричиненої вірусом SARS-COVID-19, крізь призму шостого циклу Кондратьєва. Акцент зроблено на механізмах, які застосовують окремі актори міжнародних відносин – КНР та США – для збереження свого лідерства в економічній сфері, коли економіка Європи «зачинена» на карантин, а по всій території субрегіону впроваджено жорсткі обмежувальні заходи. Також автор порушує питання стосовно державних дій у вигляді наступу на свободи індивіда у контексті їхньої легітимізації на тлі пандемії, проголошеної у 2020 році.*

***Ключові слова:** трансформація світового порядку, пандемія, «втілене мислення», біотехнології.*

***Abstract.** The article overviews particular aspects of world order transformation amid the dynamic pandemic, caused by SARS-COVID-19, through the prism of the sixth Kondratieff circle. Much attention is paid to mechanisms exercised by actors of international relations such as China and U.S. for preserving their leadership within the economic realm while Europe has locked down. Furthermore, the author highlights the issue relating to legitimization of state actions, which infringe individual's fundamental freedoms amid pandemic, proclaimed in 2020.*

***Keywords:** world order transformation, pandemic, «embodied cognition», biotechnologies.*

Сучасні реалії, сформовані на тлі стрімкого розповсюдження вірусу SARS-COVID-19, безумовно, є широким полем для аналізу потенційних трансформацій чинного світового порядку. Основне завдання, яке висунула пандемія перед міжнародною спільнотою, полягає не лише у розробці дієвих механізмів подолання її самої та деструктивних наслідків, але й усвідомлення масштабів усіх тих змін, які відбулися за досить короткий період часу – близько чотирьох місяців, та здатності пристосуватися до динамічних модифікацій не лише в організації системи охорони здоров'я, але й у сфері економіки, політики, соціально-культурного життя, проаналізувати які можна за допомогою ознайомлення з теорією великих циклів Кондратьєва, зокрема основних її елементів [3].

Суть цього теоретичного підходу полягає у виокремленні періодичних циклів, які змінюються, ілюструючи піднесення та занепад світової економіки по чергово. Самі цикли тривають від 40 до 60 років. Найбільш цікавим з погляду аналізу сучасних подій крізь призму цих теоретичних міркувань є можливість накладання власне хвиль на технологічні уклади, адже піднесення економіки тісно пов'язане з розробкою нових технологій для збільшення обсягів виробництва, автоматизації праці та формування нових секторів економіки. Черговий цикл Кондратьєва, який розпочинається за його прогнозами близько 2018 року (de facto значно раніше), передбачає появу окремих складових, які визначають чергову хвилю К-6 – біотехнологій, NBIC-конвергенції, когнівістики, деглобалізації та «втіленого пізнання», і

саме останніх два елементи заслуговують неабиякої уваги, адже визначатимуть саму сутність трансформованого світового порядку [3].

Деглобалізація. Рецесія та економічний спад внаслідок зворотного процесу глобалізації та закриття низки країн на карантин почала зростати вже з перших днів введення надзвичайних заходів. За прогнозами UNCTAD, обсяг міжнародних прямих інвестицій буде зменшено на 5–15 %, машинобудівна промисловість та сфера туризму зазнають численних збитків, падіння нафтового ринку ставить під загрозу виживання держав з ресурсною економікою (насамперед країни Близького Сходу та Африки, а також Російської Федерації: золотовалютні резерви Центрального банку РФ станом на березень 2020 р. скоротилися на 30 млрд дол. США), і на тлі входження в епоху глобальної фінансової кризи деякі держави все ж намагаються мінімізувати ризики, продовжуючи свою економічну діяльність, наскільки це можливо [1]. Йдеться насамперед про Китайську Народну Республіку та Сполучені Штати Америки. У той час, як Європа зосереджена на боротьбі з пандемією, перебуваючи при цьому у залежності від поставок необхідного медичного обладнання та товарів з КНР та Індії, лідери Китаю та США продовжують нарощувати свої економічні показники. Це дає змогу констатувати про ще один значний крок до втрати Європою свого місця щонайменше в світовій економіці. Прогнози стосовно витіснення ЄС за економічними показниками Індією стають реалістичними у контексті сучасних умов. Конспірологічні теорії у цьому дослідженні залишимо поза увагою, однак доповідь, складена американською розвідкою стосовно спроби КНР приховати справжні показники інфікованих SARS-COVID-19, варто розцінювати як доволі переконливий аргумент у контексті того, що вищі ешелони влади в КНР надають пріоритет унеможливленню тотальної зупинки економічного розвитку держави навіть на тлі розвитку пандемії [4].

Основними бенефіціарами ситуації, що склалася, виступають Китай та Індія, які прагнуть посилити свої міжнародно-політичну та економічну позиції. КНР та Індія залишаються «основними донорами» медичного обладнання (експрес-тести, медичні маски, ліки), адже усе виробництво американських та європейських компаній розміщено саме на території цих країн, а, враховуючи непросту ситуацію з повноцінним режимом функціонування інфраструктури та масштаби, в яких відбувається «споживання» усіх тих товарів, значення цих азійських країн зростає. Водночас американські компанії Amazon та Netflix б'ють рекорди за обсягами прибутків, а президент США Дональд Трамп (перед виборами у листопаді) прийняв рішення не вводити суворох карантинних заходів на цьому етапі [2]. Отже, поки економіка Європи перебуває на «локдауні», Вашингтон та Пекін має усі шанси створити широку прірву між економічним розвитком «обраної двійки» та рештою світу. Однак економіка – це лише одна зі сфер, в якій відбуваються кардинальні зрушення, адже в політичній та соціально-культурній сферах також протікають досить конверсійні процеси, інструментами реалізації яких стають розробки біотехнологій, які передбачені теорією великих циклів М. Кондратьєва.

«Втілене пізнання». Під терміном «втілене пізнання» (theory of embodied cognition) варто розуміти парадигму, яка передбачає необхідність розглядати розум в процесі його взаємодії з фізичною природою людини. Йдеться фактично про те, що всі біологічні та хімічні реакції, які відбуваються в організмі живої істоти, тісно пов'язані з її розумом, а отже зі сприйняттям навколишнього середовища, вибудовуванням цінностей та аналізом окремих подій, явищ, індивідів. Якщо емоції приховати можливо, то біохімічні процеси – ні, а біотехнології у вигляді додатків на смартфон якраз і розраховані на зчитування цих реакцій. Ситуація, у якій на сьогодні перебуває цілий світ, фактично легітимізувала тотальний контроль на рівні держави у вигляді збору інформації не лише стосовно геолокації, переходів за окремими посиланнями користувачами та їхніх уподобань, а й збору інформації стосовно їхнього стану здоров'я. Позитивний вплив цих інновацій, безумовно, існує, і він полягає у наданні можливості оцінювати стан здоров'я, визначати час, коли сам користувач може становити загрозу для навколишнього середовища тощо, на сьогодні завдяки таким підходам Тайвань, Сингапур, Південна Корея демонструють позитивну динаміку боротьби з вірусом, однак цей позитивний вплив відчутний в умовах сучасної пандемії, за нормальних умов подібні розробки можуть бути використані для посилення спостереження за громадянами окремої держави, що є діаметрально протилежним прагненням розбудовувати громадянське суспільство з наявністю гармонійного поєднання поваги до приватного життя кожного індивіда та ефективною системою охорони його здоров'я. Варто наголосити на тому, що деструктивний вплив таких технологій виявляється при зловживанні ними в інтересах окремої частини населення. Найчастіше це стосується владних кіл, оскільки держава має монополію на насильство і через владні структури це зробити значно легше. У цьому контексті ілюстративним прикладом буде гіпотетична ін'єкція своєрідного чіпу окремому індивіду та спостереження за його реакцією на промову перших осіб в державі, припустимо, у Північній Кореї чи в будь-якій іншій тоталітарній країні. De facto це буде достатньою підставою для вжиття необхідних заходів стосовно окремих осіб, які демонструватимуть результати, що не відповідатимуть очікуванням вищих ешелонів влади [5].

Отже, пандемія, спричинена поширенням вірусу SARS-COVID-19, стала не лише своєрідним «лакмусовим папером» на схильність до тоталітаризму держав із низьким рівнем розвитку свідомого громадянського суспільства, а й створює умови для трансформації світового порядку крізь призму шостого циклу Кондратьєва, зокрема основних його елементів: деглобалізації (остаточний відхід від європоцентричності або щонайменше переоцінка Європи у світовому масштабі, поява нових претендентів на світове лідерство – КНР та Індії) та «втіленого пізнання» (розширення можливостей держави у сфері спостереження за своїми громадянами та, на основі зібраних даних, маніпулювання тими елементами людської свідомості, про які сам індивід може і не здогадуватися).

Джерела та література

1. Tooze A. The Coronavirus Is the Biggest Emerging Markets Crisis Ever. URL: [https://foreignpolicy.com/2020/03/28/coronavirus-biggest-emerging-markets-crisis-ever/]
2. Coronavirus could shrink global FDI by 5 % to 15 %. UNCTAD. URL: [https://unctad.org/en/pages/newsdetails.aspx?OriginalVersionID=2299]
3. Nefiodow L. The sixth Kondratieff. The growth engine of the 21st century. URL: [sociostudies.org/almanac/the_sixth_kondratieff/]
4. Wadhams N, Jacobs J. China Concealed Extent of Virus Outbreak, U. S. Intelligence Says. URL: [https://www.bloomberg.com/news/articles/2020-04-01/china-concealed-extent-of-virus-outbreak-u-s-intelligence-says]
5. Yuval Noah Harari: the world after coronavirus, Financial Times. URL: [https://www.ft.com/content/19d90308-6858-11ea-a3c9-1fe6fedcca75?shareType=nongift&fbclid=IwAR2J54RwKQRkNb_VImXGOMnp-JQd1nyZt7Vvdsmuai0iOpIoEpzJ9dfgsuY]

Поліна Єлизавета

ЄВРОПЕЙСЬКА ПОЛІТИКА США ЗА ПРЕЗИДЕНТСТВА ДЖОРДЖА БУША МОЛОДШОГО

Анотація. Тези присвячені актуальній темі міжнародних відносин – зовнішній політиці США в роки правління Дж. Буша молодшого. Головний акцент роботи зроблений на застосуванні адміністрацією Дж. Буша молодшого «м'якої сили» з метою поліпшення іміджу Сполучених Штатів, який похитнувся серед країн ЄС. Автор доходить висновку, що застосування «м'якої сили» не змогло пом'якшити той негативний ефект, який був викликаний домінуванням «жорсткого» підходу Буша молодшого у зовнішній політиці США. Підсумком роботи став висновок, що адміністрації Дж. Буша молодшого треба було не стільки вносити «м'який компонент» у зовнішній політиці США, скільки коригувати її основну «жорстку» лінію. Позиція ЄС та США часто відрізняється в питанні використанні військової сили, контролю озброєнь та екологічних проблем, але такі розбіжності не заважають підтримувати атлантичну єдність.

Ключові слова: м'яка сила, жорстка сила, військова сили, контроль озброєнь, безпека, євроатлантична стратегія.

Abstract. Abstracts are devoted to the current topic of international relations - US foreign policy during the reign of George W. Bush. The main focus of the work is on the use "Soft Power" by the Bush administration to improve the image of the United States, which has been swayed among EU countries. The author concludes that the use of "Soft Power" could not mitigate the negative effect that was caused by the dominance of Bush's "hard" approach in US foreign policy. The result of the work was the conclusion that the administration of J. Bush Jr. it was not so much a soft component in the US foreign policy that it was necessary to adjust its basic "hard" line. The position of the EU and the US is often different in terms of the use of military force, arms control and environmental concerns, but such differences do not prevent the maintenance of Atlantic unity.

Keywords: soft power, hard power, military forces, arms control, security, Euro-Atlantic strategy.

Теракти 11 вересня 2001 р. кардинально змінили пріоритети зовнішньої політики і політики безпеки США, спровокувавши новий крок до унілатералізму, але вже з нахилами до експансіонізму. Ознаки спаду